

Poština plačana v gotovini.

KRES

glasilo Zveze fantovskih
odsekov

LETO X. ŠTEV. 11.

»KRES«, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja Zveza fant. odsekov. — Tiska Misijonska tiskarna Groblje - Domžale (A. Trontelj C. M.). — Urejuje Fr. Jesenovec, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja A. Trontelj C. M., Groblje - Domžale. — Rokopisi se pošiljajo na naslov: Uredništvo »Kresa«, Ljubljana, Kržičeva 6. — Uprava: »Kresa«, Rakovnik, Ljubljana VIII. Čekovni rač. štev. 17.871. —

Naročnina: Letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

OPOZORILO.

Nov naslov uredništva!

Od začetka novembra 1939 velja za uredništvo nov naslov: Uredništvo Kresa, Ljubljana, Kržičeva 6.

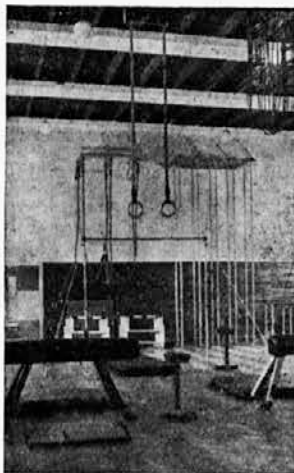
UREDNIK

IZ UPRAVE: Tekoči letnik se bliža koncu. Zelo veliko pa je še število onih, ki naročnine še niso poravnali. Tem smo v pričujoči številki priložili položnice in jih nujno prosimo, naj naročnino čimprej pošljejo.

Odselki, kjer so poverjeniki za Kres odšli k vojakom, sporočite upravi njihov novi naslov za list. Zadnje čase smo prejeli od več strani list vrnjen, ker je naslovnik »odpotoval«.

Zelo čudno se nam tudi zdi, da nam pošta list večkrat vrne, češ, da ga naročnik ne sprejme. Pa je list naročen točno na naslov, ki je na ovitku, in tudi plačan! Kdor lista ne prejema v redu, naj takoj javi upravi, da bo poiskala krivdo.

Že zdaj pridobivajte novih naročnikov tako med člani kot med prijatelji naše organizacije! V prihodnji številki bomo objavili nagrade za tiste, ki bodo pridobili večje število novih naročnikov.

Vse sodobno telovadno orodje, železne telovadne konstrukcije za dvorane in letna telovadišča, razne konstrukcije skakalnih desk za kopališča, potrebščine za težko atletiko in druge športe si nabavijo telovadna društva, šole in posamezniki najceneje v

tvornici telovadnega orodja, športnih potrebščin in smučí

»ALPINA«

LJUBLJANA Tyrševa c. 12.

Zahtevajte ponudbe in cenik!

Zanesljivo in po zmerni ceni se obujete v trgovini s čevlji

KALANA JOŽETA LJUBLJANA PRI TROMOSTOVJU

Domači ročni izdelki. — Velika izbira. — Najnovejši modeli.

A. A.:

FANTOV NOVEMBER

November ali listopad: Narava admira, Cerkev pa se spominja svojih članov, ki so svetu odmrli — svetnikov in vicanih duš — ter vekomaj živijo Bogu.

1. *Vsi sveti, naj že imajo god ali ne, nam dajejo zgled, kako tudi mi živimo, da pridemo do cilja, ki smo zanj ustvarjeni. Koliko milijonov je vernih slovenskih fantov v nebesih, ki so se junaško premagovali, sveto živeli in zdaj uživajo plačilo neomadeževanih!*

2. *Verne duše, klena pšenica, ki jo je treba še v ognju očistiti, da bo dober kruh na nebeški gostiji. Pri čiščenju, vejanju in pajkljanju sodelujemo tudi mi, saj nam duše kličejo: Usmilite se nas, usmilite se nas vsaj vi, prijatelji naši! Mašo, obhajilo, odpustke za te duše!*

3. *Prvi petek. Srce Jezusovo, usmili se ubogih duš v vicah! Tebi v zadoščenje, njim v odrešenje bomo danes prejeli sveto obhajilo.*

4. *Marija Priprošnjica, prosi tudi za duše naših rajnih, posebno tistih, ki so nepripravljene odšli pred sodbo! — Kakor Karol Boromejski (umrl l. 1584) hočemo tudi mi reševati duše za Kristusa, saj so udje istega telesa.*

5. *Zahvalna nedelja. Bogu bomo dajali dostojno zahvalo za zemlje plodove, pa tudi za vse velike in obilne duhovne dobrine, ki nam jih je delil v tem cerkvenem letu.*

6. *Sveti Leonard, puščavnik, veliki dobrotnik in prijatelj vojnih ujetnikov na frankovskem dvoru, lajšaj sedanjim vojnim ujetnikom grenko usodo, kakor si jo do svoje smrti l. 559!*

11. *Sveti Martin, (umrl ok. l. 400), častnik, dobrotnik ubožcev in škof, izprosi vsem fantom v vojaški službi, da bodo vedno in povsod ostali zvesti svojemu Bogu in sebi!*

12. *Varstvo Marijino, kako si dragoceno! Otroci Marijin se ne bo pogubili!*

13. *Stanislav Kostka, (umrl l. 1568), čisti in nedolžni cvet Poljske, posreduj pri svoji nebeški Materi Mariji za svoj preizkušani narod in za vso mladino, da se ne izneveri Mariji!*

14. *Jozafat iz Litve, škof in mučenec, ki si l. 1623. dal življenje za združenje vzhodne cerkve z zahodno, posreduj pri Bogu, da bo kmalu vsa Kristusova Cerkev ena čreda in en pastir!*

18. *Marija, Mati božje previdnosti, vodi narode tako, da bodo znali stremeti za božjimi najplemenitejšimi cilji, saj so zanje ustvarjeni!*

19. *Sveta Elizabeta (umrla l. 1231.), vzor žene in matere, ljubiteljica ubožstva in dobrotnica ubožcev, prosi za nas, da ne bomo hlepeli po minljivih dobrinah, ampak si nabirali takih, ki imajo večno veljavo!*

21. Darovanje *Marijino*. *Nebeška Mati!* Bogu si darovala svojo sveto mladost, naj bo še naša Bogu posvečena, saj nam bo potem najboljše jamstvo za srečno življenje, za večno blaženost!

22. *Sveta Cecilija* (umrla l. 230), Kristusu zvesta si svojo nedolžno glavo uklonila pod meč in zdaj poješ Jagnjetu pesem, naj bo sveta pesem vse naše življenje, naj ostanemo Kristusu zvesti zdaj in vekomaj!

24. *Sv. Janez od Križa* (umrl l. 1591.), sam si izbral ime »od Križa« in nas učil: »Kdor hoče duhovno napredovati, mora gledati na Kristusa kot svoj vzor.« Pomagaj nam v naših križavnih časih!

25. *Sv. Katarina* (umrla l. 307.), učenost te je še tesneje priklenila na Kristusa, izprosi nam zdrave pameti, da nas od njega ne odtrga lažiuchenost!

26. *Izseljenska nedelja* naj nas opominja, da imamo svete dolžnosti tudi do tistih bratov in sester, ki so morali za kruhom v tujino.

27. *Sv. Virgilij* (umrl l. 784), ki si iz Solnograda med naše pradede pošiljal misijonarje (sv. Modesta i. dr.) ter tako postal slovenski apostol, prosi za naš narod, da ostane evangeliju zvest!

30. *Sv. Andrej* (umrl l. 62.), ki si se z Janezom prvi pridružil Gospodu Jezusu in mu postal in ostal podoben še v svoji smrti na križu, izprosi nam, da bomo tudi mi vse življenje in ob smrti možato (andréjos = možat) kazali vero v Jezusa *Odrešenika!*

Mesec Tone:

Veslar

*Nekdo na bregu je s čolnom pristal,
valov in viharja se morda je zbal.*

*Jaz se viharja nisem zbal,
sedel v čoln sem in odveslal.*

*Zdaj pa veslarim tu med čermi,
okoli in okoli življenje hrumi.*

*Včasih na otok zelen priveslam,
tamkaj si dušo, telo pokrepčam.*

*Morda bom našel varen pristan,
ko bo napočila ura in dan.*

L. G.:

V boj za katoliški tisk!

Bliža se konec leta. Z njim nastopajo zlasti za nas katoličane nove naloge, med katere spada tudi katoliški tisk. Delo za katoliški tisk spada med najvažnejše in najlepše naloge, ki jih ima katoličan in še posebej katoliški fant. To je naglasil sam Kristusov namestnik na zemlji, pokojni papež Pij XI., ko je dejal: »**Razširjanje katoliškega tiska je najboljše apostolsko delo, ki ga moramo opraviti!**«

Vojaku, ki bi šel v vojno brez orožja, bi po pravici dejali, da je nespartan. Tudi mi katoličani smo in moramo biti neprestano v boju, v boju proti sovražnikom Kristusovim, proti načelom materializma in hudobije. V boju moramo biti proti raznovrstnim sovražnikom, ki se zaganjajo v naša verska, нравna, vzgojna in socialna načela. V boju moramo biti proti sovražnikom, ki se zmerom in povsod norčujejo iz svetništva, iz pobožnosti, iz čudežev in iz vseh vrst verskih ustanov. In — kaj je najmočnejše orožje vseh teh sovražnikov Kristusovih? **Tisk!!!** Tiskana beseda, časnik, revija, letak, knjiga brošura. **Tisk je svetovna velesila.** Tega se naši načelni in verski nasprotniki dobro zavedajo, zato pa dajejo prav tisku tako veljavo in pomen. In če je tisk eno izmed glavnih orožij nasprotnikov, mora biti tudi naše orožje! Enako se z enakim uničuje!

Zato pa, dragi fantje, na delo za katoliški tisk! V boj za katoliški tisk, a ponavljam: tudi v boj **zoper** nekatoliški tisk! Torej Vas čaka dvojna naloga, naloga v pozitivnem in negativnem smislu. In kaj naj bo končni namen tega našega dela? Z neomajnim prizadevanjem moramo predvsem doseči to, da se bo vsak naš župljan zavedal, da kot katoličan ne sme ne podpirati ne brati nekatoliškega tiska, ampak da mora z vsemi sredstvi razširjati, brati in podpirati samo katoliški tisk. Katoliški tisk pa so tisti časniki, letaki, revije in knjige, ki so pisane po katoliških načelih, ki jih pišejo katoliški možje, tiskajo katoliške tiskarne in ki so predvsem namenjene katoliškim družinam.

Kako naj opravljamo delo za katoliški tisk? Vsako župnijsko vodstvo, zlasti pa župnijski odbori katoliške akcije, pri katerih morajo odlično sodelovati tudi naši fantje, naj si oskrbijo najprej seznam tistih, ki so naročniki nekatoliških listov in knjig, za tem pa tudi seznam naročnikov našega katoliškega tiska. Naročnike nekatoliških listov in knjig je treba takoj začeti nagovarjati, naj se odpovedo listom in knjigam, ki niso v skladu z njihovo vero. Kmalu pa jim je treba tudi svetovati, naj nekatoliške liste in knjige zamenjajo s katoliškimi. Gotovo je, da ne boste dosegli uspeha čez noč. Gotovo je pa tudi, da z vztrajnim delom dosežete marsikaj. Zlasti v teh mesecih okrog novega leta. Pri vsem tem delu je treba zlasti poudarjati, da današnji čas zahteva od katoličanov, da so katoličani v vsakem pogledu, da naš čas zahteva tako imenovanih **popolnih** katoličanov. Katoličan pa ni popoln, dokler podpira tisk, ki katoliški veri in cerkvi nasprotuje, jo smeši ali celo zasmehuje in sovraži.

Ni pa zadostna samo dobra beseda. Poleg prigovarjanja, naj se naroče na katoliške liste, je treba neodločnežem kar v roke dati nekaj katoliških listov. Sprva si jih bodo le površno in na hitrico ogledali. Zato je treba ponujanje listov večkrat ponoviti, dokler ne dosežemo zaželjenega uspeha.

Prav posebna naloga glede razširjanja katoliškega tiska pa čaka vas, fantje, zlasti pri tistih hišah, v katerih doslej sploh še niso imeli nobenega lista. Pri takih hišah je zlasti treba poudarjati načelo, da mora v vsaki katoliški hiši biti vsaj en katoliški list. Če si ne naroče katoliškega lista, so vsak dan v nevarnosti, da zaide médnje nasprotni list. Tudi revne hiše poznate v svoji župniji. Tem je treba pomagati na ta način, da jim vi ali poscdite svoj list ali pa zberete pri premožnejših zbirke, iz katerih boste potem za revne družine naročili vsaj po en katoliški list. Tako delajo tudi drugi narodi. Na nekaterih listih v Nemčiji je že kar na prvi strani natisnjeno: »Preberi in daj dalje!« Kjer koli bi vodstvo v župniji samo ne moglo opraviti tega obsežnega dela, tam je dolžnost zlasti vas, fantje, da odborom pomagate in z vso vneto greste na delo za katoliški tisk. Po-

udar'amo, da je zlasti sedajle okrog novega leta najprimernejši čas za tako in podobno delo.

Gotovo vam ni treba na dolgo in široko razlagati, kateri listi so med Slovenci katoliški. Na kratko bi si lahko zapomnili, da so to vsi tisti listi in knjige, ki jih priporočajo naši slovenski katoliški duhovniki. Izdajajo in zalagajo jih pa naša katoliška podjetja, kakor so: Družba sv. Mohorja v Celju, Jugoslovanska knjigarna, Nova založba v Ljubljani, Cirilova tiskarna v Mariboru, Tiskovno društvo v Kranju, Misijonska tiskarna v Grobljah i. t. d.

Zdi se mi, da ni treba posebej poudarjati, da posvečate še prav posebno vneto razširjanju svojega lastnega fantovskega glasila **Kresa**. **Kres** je glasilo Zveze fantovskih odsekov, namenjeno pa je vsem katoliškim slovenskim fantom, zlasti onim iz delavskega in kmečkega stanu. Pri agitaciji za naš **Kres** naj velja načelo: ne le vsak član ZFO, ampak sploh vsak katoliški slovenski fant mora biti naročen na naše fantovsko glasilo **Kres**!

Znano je, da v Rusiji dadó skoro 40% državnih dohodkov za časopisje in knjige, ki naj razširjajo komunistična načela. Ali bomo ob tem mi katoličani spali? Nikakor ne, marveč vse svoje sile bomo posvetili razširjanju katoliškega tiska.

L. G.:

Glosa

*Kot je nama Bog dal peti,
pojva pesem, da odmeva,
to naj svetu razodeva:
smo in hočemo živeti.*

Brat, zapojva kot zvonovi,
kakor murni naše trave,
kakor slavčki iz goščave,
kakor polja in gozdovi,
kot vasice in domovi,
kakor deklica med cveti,
kakor fant na senožeti,
kot slovenska mati poje,
kadar ziblje dete svoje:
kot je nama Bog dal peti!

Midva ljubiva Očeta,
ki vesoljstvo je ustvaril,
mladim fantom pa podaril
ta prelepa mlada leta.
Zemlja ta je nama sveta,
nji zvestobo vselej veva
in v Slovincu brata zreva.
In v ti ljubezni sveti
za naš narod zmerom vneti:
pojva pesem, da odmeva!

Po slovenski domovini
pesem najina doni naj,
bratska srca osvoji naj
nji — Sloveniji edini,
da ji bodo vdani sini.
Rod svobode naš zahteva,
teme noče, hoče dneva,
hoče sam gospodovati
na ti svoji grudi zlati:
to naj svetu razodeva!

Akoravno nas je malo,
nočemo se umakniti,
hočemo Slovenci biti,
nas ne boste kar za šalo!
Ni nebo pravice dalo
vam velikim — nas zatreti.
Dasi moramo trpeti
in prenašati krivice,
ker teptate nam pravice:
Smo in hočemo živeti.

»Slovenski dom« v Ljubljani

Vsa naša prelepa Slovenija je že posejana s krasnimi prosvetnimi in katoliškimi domovi. Mesta in vasi se lahko postavijo z lepimi stavbami, ki jih je s svojimi žulji postavilo naše verno ljudstvo, da bi v njih uživalo sadove sodobne vzgoje in izobrazbe.

A Ljubljana? Središče Slovenije? Glejte žalostno dejstvo — Ljubljana, naša slovenska prestolica, še zmerom nima skupnega prosvetnega doma! Ali ni to huda in težka rana na našem slovenskem katoliškem telesu? Kako nujno, kako silno potrebno bi bilo, da se tudi v središču vseh Slovencev zgradi dom, kakršnih je po deželi že vse polno!

Dolgo, da, celó predolgo smo spali! Sedaj je že prišel skrajni čas, da se tudi Ljubljana zgane in začne resno misliti na prosvetni dom. Ta dom bi ne bil samo to, kar so naši podeželski društveni domovi, ta dom v srcu Slovenije bi moral biti matica, središče za vse naše katoliško slovensko prosvetno in kulturno delovanje, ne samo za prestolico. Iz tega pa nujno sledi tudi to, da za ta skupni, veliki, središčni prosvetni dom ni dolžna skrbeti samo Ljubljana, ampak prav vsa Slovenija, prav ves slovenski katoliški svet! —

Pred nedavnim časom se je Ljubljana začela gibati, že se je osnoval pripravljalni odbor z nalogo, da z vso resnostjo in z vsem mladostnim zaletom začne zbirati po Ljubljani in po vsi Sloveniji prispevkov za ta središčni prosvetni dom, ki bodo v njem živele in delale vse centrale vseh naših katoliških slovenskih organizacij.

Ta odbor se je že obrnil na vsa naša podeželska društva, na vse naše katoliške organizacije, da po svojih članih med vsem našim ljudstvom vzbude zanimanje za ta naš skupni dom, ki ga bomo imenovali »Slovenski dom«. Res, nujno potrebno je, da se ob ti priložnosti razgiba prav vsa katoliška Slovenija, prav vse naše organizacije — tudi naši Fantovski odseki po širni Sloveniji — ter priskočijo po svojih močeh in zmožnostih na pomoč našemu slovenskemu središču, da si zgradi dom, ki bo vreden dela in moči slovenskih katoliških organizacij.

Tudi naš fantovski list Kres hoče in mora podpreti to velepomembno kulturno delo med Slovenci. Zato Vas, dragi fantje, tudi Kres poziva, da se zavedate dolžnosti, ki jih imate do slovenskega naroda in še posebej do naših skupnih nalog med našim narodom, in da na vso moč agitirate in zbirate prispevke za naš skupni katoliški prosvetni dom v slovenski prestolici! Na svojih sestankih in občnih zborih pa prav tako pri svojih telovadnih urah, zmerom se morate pogovarjati o ti naši nujni potrebi, vsepovsod morate zbudjati zanimanje zanjo in nabirati prispevke za dom!

S tem svojim delom za »Slovenski dom« v Ljubljani boste storili našemu narodu izredno veliko korist in naši potomci vam bodo za vse to veliko delo hvaležni, saj boste nam in poznejšim rodovom slovenskim s svojo agitacijo in prispevki in delom storili veliko in pomembno delo, ki ga prav sedaj naš narod zahteva od nas vseh!

Na delo za naš skupni prosvetni dom v Ljubljani!

Zemlja in ljubezen

XI.

Gorjanov Janez je še zmerom stanoval v oni nizki, dušljivi baraki. Toda zdaj se je vreme že močno spremenilo in naenkrat je bilo vse v zelenju in cvetju. Obe okni v baraki sta bili vso noč odprti in skozi nje pa je valovil topel in nežen zrak, ki je včasih tako močno zadišal po domačem cvetju in zemlji, da je Janeza kar prijelo, da bi vstal in pobegnil odtod. Toda nizki strop nad njim ga je dušil, da se je zdel sam sebi priklenjen v to barako, odkoder bo odšel šele takrat, ko mu bodo to ukazali drugi. In kako naj gre domov, ko pa si je začrtal popolnoma drugo pot? Ne domov, ampak čez morje mora!

Ko je Janez vsako jutro hodil na delo in se zvečer vračal, je šele videl, kako močno se je spremenil Sušak. Čisto drugačen je bil kot takrat, ko je prišel semkaj. Trikrat več življenja je bilo sedaj v njem. Polni avtomobili tujcev in domačinov so se ustavljali v mestu. Eno, dve uri bodo tu počakali in potlej jih odpelje parnik dalje na jug. Te polne ceste, ta večni šum in vrvenje po kavarnah in večernih sprehajališčih, plesi, godba, prireditve, avtomobili, neprestano prihajanje in odhajanje različnih ladij; vse to in še mnogo drugega se je zgnetlo v Janezu, da je bil od vsega tega že ves bolan in je želel le, da mu Tone čimprej pošlje denar, da že enkrat zapusti Sušak. Saj navsezadnje razume te ljudi. Tudi sam je bil v mladosti tak in je želel daleč čez morje, kamor so hodili po dolarje domači kmetje; zdaj pa, ko bo moral skoraj iti, si želi samo še domov. Če je na to pomislil, ni razumel nobenega in tudi samega sebe ne. Le čemu v svet, ko pa je doma najbolje?

Prve dneve je mislil, da ne bo zdržal sredi močnega neprijetnega vonja, ki so ga širile nestrojene volovske kože. Velikanski žerjav na parniku »Urania« je vlekel cele kupe teh kož iz ladijskega trupa in jih po škripcu spuščal na pomol, kjer so jih Janez in tovariši nalagali na vozičke in odvažali v skladišče. Dokler so delali na prostem, je še šlo, toda ko so voziček zapeljali v zaprto skladišče, se je Janezu, ki je bil vajen samo vonjav zemlje in gozdov, vse vzdigovalo v njem. Kot riba je hlastal po zraku, ko je spet prišel ven. Toda človek se privadi še kaj hujšemu, pa se temu ne bi. Delo v skladišču mu je počasi postalo čisto znosno in, ko je ob tednu prejel plačo, je pozabil na vse. Samo, da ni brez dela, to je glavno, pa naj bo potlej že kakršno koli.

Zadnje dni pa se je nagromadilo toliko dela, da so Janez in tovariši brez odmora delali pozno v noč. Janez se je gnal na vse sile, kot da bi hotel čimprej končati in oditi v barako, da vidi, če ga tam morda ne čaka Ivankino ali pa Tonetovo pismo. Te dneve je prav za res mislil samo na to. Če mu Tone pošlje denar, potlej, zbogom, Sušak! Zato je zvečer kljub utrujenosti skoraj tekkel domov.

Ko je neki večer stopil skozi vrata in pogledal v skrinjico, je tam našel zase pismo. Preletel je naslov. Čudna se mu je zdela pisava. »Znamka na pismu je naša.« »Tonetova pisava torej ni, Ivankina pa še manj,« je hitro uganil. »Bog ve, čigava je? Le kdo je dobil moj naslov?« je naglo vrtal po možganih in trgal ovitek. Izvlekel je popisan papir in pričel brati.

Dragi Janez!

Zelo hudo mi je pri srcu, ko Ti moram sporočiti žalostno novico. Našega očeta ni več med živimi. Danes zjutraj so jih našli v bregu za Škafarjevo zidanico. Pravijo, da jih je zadela kap. Kar pa me še najbolj boli, je to, da so umrli brez duhovnika. Bog se usmili njihove duše!

Predsedniki naših okrožij

Prof. J. Rakovec, preds.
okrožja Novo mesto.

Ortl Francè,
!preds. savinjskega okrožja.

Dr. Janko Lavrič, odvetnik,
Ribnica.

Ko boš dobil to pismo, se vrni precej domov. Za pogreb boš itak prekasen. Pridi, gotovo pridi in sam Bog ne daj, da bi Te v tem trenutku obsedle kake nore misli, da bi nam pobegnil za Tonetom. Domov moraš!

Pozdravlja Te

Tvoja žalostna sestra Francka

Janez se je bled in brez besede sesedel na ležišče. Ko je pristopil Jure in ga vprašal, kaj mu je, je samo razgrnil pismo in mu ga dal.

»Na, beri!«

Janez vso noč ni zatislil očesa. Zjutraj je odpovedal delo, prejel zasluženi denar in se odpeljal. Domov je šel na očetov grob in zapuščeno Gorjanovino.

Grob nad krsto starega Gorjana se je že močno posedel. Iz prsti so pognale zelene bolke in vsenaokrog po grobeh je rasla visoka trava, v kateri so ves dan drobili murni in žuželke. Po vrtovih je vse sililo v cvetje, po njivah je zakrvala rdeča detelja, kajti bilo je že sredi velikega travna in le še kakšen dober teden bo treba počakati, pa bodo zapele prve kose po travnikih.

Ta dva maseca, odkar je Janez gospodaril na Gorjanovini, se je tu vse vidno spremenilo. Povsod se je poznala njegova roka. Samo nekaj ga je grenilo. Ko je prišel domov, še očetov grob ni obiskal, pa so že z vseh strani planili nanj upniki. Mnogo je že odprodal oče od grunta, pa je bilo še zmerom nekaj čez dvajset tisoč dinarjev dolga. Kaj mu je preostalo drugega kot prevzeti dolg nase, če ni hotel, da mu prodajo še hišo. Pa še obljubiti jim je moral, da bo v poldrugem letu vse povrnil.

Zdaj so nanj legle nove skrbi. Seveda, Ivanka se je hotela raztopiti od veselja, ko ga je spet videla doma, in vse v eni sapi mu je povedala, da ji njena mati nič več ne brani njega in se bosta lahko kmalu vzela. Šele, ko je opazila na njegovem obrazu trpek nasmeh, se je spomnila, da mu je šele pred kratkim umrl oče in da tak čas ni primeren za pogovor o poroki. Kar zmedla se je in, ko se je opravičevala, ji je mehko rekel: »Ivanka, malo bova še počakala z najino stvarjo. Saj vidiš: oče so mrtvi in...« Beseda mu tokrat kar ni hotela z jezika. Šele, ko ga je Ivanka prosila, naj ji pove, kaj ga teži, ji je razkril o dolgovih. Kajpak,

Predsedniki naših okrožij

Kranjc Jože, predsednik cerkniškega fantov. okrožja. Slomškovega okr., Maribor. **Mirko Geratič, preds. okrožja (Brežice), Havelka.** **Predsednik posavskega okrožja (Brežice), Havelka.**

dvajset tisoč dinarjev tudi ni malo. Da bi se Ivanka primožila v tako zadolženo hišo, mu pa spet ni bilo čisto prav.

Zato sta z Nežo prebedela marsikak večer pri mizi in ugibala, kje naj bi dobila denar.

Iskal je pomoči pri sestri Francki. Toda ta mu ni mogla pomagati. Komaj sama se je z možem in tremi otroki protala skozi življenje, pa naj bi mu potlej kaj dala.

Da bi se obrnil na Toneta v Ameriki? Tega ni hotel storiti. Nič ni dobil Tone, ko je odšel od doma, in domačo hišo je za zmerom izbrisal iz svojih računov. Ničesar ni prejel, zato ni nikoli nič poslal domov. To navsezadnje tudi ni bila njegova dolžnost. Samo to je obljubil, ko je odhajal, da mu bo pomagal v Ameriko, če ga bo kdaj zgrabila želja, da bi hotel tja, drugega pa nič.

Zato zdaj Janezu v resnici ni preostalo nič drugega, kot da odproda še kakšno njivo in nekaj posekanih goličav. Toda, ali bo potlej sploh še kaj vredna Gorjanova hiša? Mar ne bo poslej kot živ mrtvec, kot človek brez rok in nog?

Janez je predeval te misli v sebi po cele dneve in tedne in že je hotel stopiti h glavnemu upniku, da bi mu ponudil nekatere dele zemlje, ko je iz Starega loga privihrala sestra Francka.

»Janez, za pomoč ti povem!« je samozavestno dejala, ko je skrivnostno zaprla vrata za sabo.

»Kakšno?« je radoznavno vprašal v napetem pričakovanju odgovora.

»Tone bi ti lahko pomagal.«

Janez je bolešno stisnil ustnice in namršil obrvi.

»Že preveč sem mislil nanj. Svojo besedo je pojedel. Še za vožnjo mi ni poslal denarja, pa bi se zdaj zavoljo dolgov obračal nanj. Tu bi bila njemu vsaka beseda odveč!«

»Janez, grdo ga sodiš, tako grdo, da v resnici ne zaslužiš njegove pomoči,« je dejala užaljeno in izmotala izpod predpasnika papirnat zavitek. »Pet in dvajset tisoč našega denarja ti pošilja. Zaslužiš ga pa ne, če tako slabo misliš o njem.«

»Francka! Tone... kaj res...?« je neverno zazijal.

»Pisala sem mu. Vse sem mu razložila. Denar je tu! Zdaj pa taka hvalenost,« je užaljeno hitela.

Predsedniki naših okrožij

Majdič Fortunat, preds.
zasavskega okrožja.

Jože Kralj, predsednik
koroškega okrožja.

Ing. Anton Tepež, preds.
kamniškega okrožja.

»Francka ... ti Francka ... kaj takega ... moj Bog! ...« je zastokal, se zagnal k nji in jo objel tako ognjevito, da je mislila, da ji bo od veselja kosti podrobil.

Stari Bojanec ni več tako postrani gledal Janeza. Da bi se čisto otajal in privolil v njegovo poroko s svojo hčerjo, se pa spet ni moglo reči. Kajti Bojanec je bil svojih misli mož. Če je grunt trden, pride ljubezen med možem in ženo sama po sebi, saj se jima ni treba prepirati, kaj bosta dala v lonec. Če je Janez zdaj zares poplačal dolgove, sta pa hlev in svinjak zato prazna. Za Šimna se pa to ne more reči.

Zato še ni popolnoma pustil Šimna iz misli. To je ta tudi vedel in je zato še zmerom hodil k Bojančevim v vas. Da je prišel h gospodarju, je po navadi dejal, čeprav je vedel, da si sam sebi laže. Janez je imel pa spet toliko ponosa v sebi, da je nekega dne, ko je bil Šimen ravno pri njih, stopil pred Bojanca in mu odkrito povedal, kako je z njim in Ivanko. Za ženo bi jo želel in nič drugega. Nobene bale noče, sama si bosta uredila življenje.

Ko je Janez to govoril, je Šimen, ki je sedel na klopi za mizo, škrtnil z zobmi. Saj je slutil in skoraj vedel, da bo do tega moralo priti, a da se bo izvršilo tukaj pred njegovimi očmi, na to še v sanjah ni pomislil.

Bojanec ni zinil nobene, samo k vratom je stopil in poklical Ivanko. Ženi je obljubil, da bo imela hči pri vsem tem zadnjo besedo. Zdaj, ko sta oba tu, naj izbere in pove odkrito.

Ko je Šimen vse to videl, se ni mogel več zdržati. Stisnil je pesti in se kot volk pognal na Janeza.

»Požigalec!« je kriknil. V desnici se mu je zasvetil nož.

Janez je pa bliskovo zagrabil roko, ki je tiščala nož, mu jo zvil in treščil z njegovo pestjo ob mizo, da je nož odletel po tleh. Z golimi rokami sta se sprijela.

Bojanec je skočil med njiju. Ko sta prihiteli še Ivanka in mati, so ju ločili.

»Norec! Z nožem gre nad človeka!« je razburjeno dejal Bojanec in pobral orožje.

Ivanka je zavriskala od strahu, ko je spoznala, kaj je nameraval Šimen. K Janezu je skočila, kot da bi ga hotela braniti z lastnim telesom.

»Si že odpravil, Šimen, lahko greš!« je trdo dejal Bojanec.

»Nikamor ne grem! Janez mi je zažgal kozolec, zato mi bo dal še odgovor!« je dejal togotno, ko je videl, da je zdaj Ivanko za zmerom zaigral.

»Sodnija je razsodila!«

»Ne dam nič na tisto njihovo čvekanje! Sama bova razsodila med sabo! Ne z rokami! Na konjih, v Št. Jerneju, drugo nedeljo!«

»Še tepel bi se rad? Ven! Kaj si gluhi!« je vpila Bojančevka in odprla vrata. Mož jo je prijel za roko.

»Na dirkah v Št. Jerneju, praviš, da bi se poskusila?« je radovedno dejal Šimnu. »Janez, sprejmeš?« se je obrnil k Janezu in viden nasmeh mu je poigral na obrazu.

»Ne, Janez, ne smeš, lahko se ti kaj pripeti!« je zaskrbelo Ivanko.

»Nič si ne bo naredil,« je oče rahlo odrinil hčer. »Konja preskrbim jaz! To-rej sprejmeš?« mu je skoraj veselo prigovarjal.

»Sprejmem! Na vašo željo, oče!«

»Janez, za Ivanko si me prejle prosil, če vem prav,« mu je Bojanec dejal skoraj nerodno. »Kar imej jo! Tvoja je!«

»Janez, naš si!« je veselo zajecljala Bojančevka, ga objela in poljubila na čelo. Od sreče so ji solze stopile v oči.

Šimen je osramočen in brez besede zdrsnil skozi vrata. Bojanec je skočil za njim. »Da ne pozabiš, Šimen! V Št. Jerneju se vidimo!«

(Prihodnjič konec.)

Nadžkof dr. A. Stepinac:

Cerkev in družabni red

(Govor ob priliki hrvatskega socialnega tedna. 1938. l.)

Živimo v dobi, v kateri so povsem zamešane zapovrstnosti vrednot. Medtem ko so bile nekoč na prvem mestu duhovne vrednote, vidimo danes nasprotno. Mišice veljajo danes več kakor duh. Telesna moč je veljavnejša od moralnih vrednot. Telesna lepota je bolj upoštevana od duševne. Odprite samo dnevni časopis, pa se boste takoj o tem prepričali. Tisti, ki danes veljajo v očeh svetá, niso več ljudje plemenitega in velikodušnega srca, niso več ljudje velikega in finega duha. Danes veljajo v svetu razne filmske zvezde, razni prvaki v boksu, razni zmagovalci v tekmah. In tako sodijo mnogokrat ne samo množice, ampak tudi oni, ki so na vodilnih mestih. Nastopil je popoln preobrat vrednot. Dana je prednost snovnosti nad duhovnostjo. Boga hočejo izgnati iz narodnega življenja, kolikor ga že niso, kliče s starimi Judi: »Nočemo, da bi nam ta vladal.« Večina ljudi se sploh ne more več vzdigniti nad vprašanje želodca. Moralno življenje je v večni nevarnosti, posebno mladina, ker mora na ta način živeti v družbi, ki se je že skoro povsem popoganiła. Na koncu takih prilik ni nobeno čudo, da je človeštvo padlo v anarhijo, socialne prilike pa so postale že skoro nevzdržne.

Kaže, da je človeška beda dosegla svoj vrhunec. Če pregledamo, kako je prišlo do današnjega prežalostnega stanja, nam ne bo težko odkriti način, kako naj se zopet vzpostavi red v človeštvu.

Noben razumnik ne bo zanikal, da je katoliška Cerkev od svojega začetka do danes bila najmočnejša moralna in socialna oblast na svetu. Z močjo božje resnice in pravice, ki jo je ohranjala in učila, je delovala Cerkev nenavadno močno in prodirala vedno bolj in bolj v staro pogansko

družbo rimskega cesarstva, da bi ga kakor kvas popolnoma prekvasila z resnicami iz evangelija. Njen nauk so predvsem prevzeli ubogi sužnji. Pred močjo njene resnice so klonili glave tudi v palačah. Pred močjo njene resnice so nagnili glave tudi filozofi, pa tudi bogataši, ki so plavali v razkošju. Cerkev je vrnila dostojanstvo ženi in materi, pa tudi preziranega sužnja je zopet napravila za človeka.

Cerkev pa je šla še dalje. Ono, česar niso mogli izvesti niti najmočnejši cesarji, je izvedla katoliška Cerkev brez orožja in fizične sile: ukrotila je celó barbare, ki so napadli rimsko cesarstvo, in jih privedla k evangeliju in s tem rešila civilizacijo prav takrat, ko se je zdelo, da je konec. Nato je Cerkev prešla meje rimskega cesarstva in odprla zakladnico svojega duhovnega blaga vsem narodom. Potem je skozi trinajst stoletij bolj kakor kdor koli drug tudi v ekonomskem pogledu pripomogla človeštvu do blagostanja. Ustanovila je organizacije za zaščito dela in tako dala že pred davnimi stoletji primer bodočim rodovom, kako se morajo na miren način spraviti v sklad nasprotujoče si koristi raznih stanov. Tako je bilá Cerkev na čelu veličastne civilizacije, čemur mora dati priznanje vsak, ki ljubi resnico.

Medtem ko je Cerkev na vse strani razvijala svoje blagonsno delo, niso mirovali nasprotniki. Že v 14. stol. so začeli nastopati preroki, kakršnih ne manjka niti danes, in govorili, da bo človeštvu bolje, ako se Cerkev omeji na delo med štirimi stenami in se ji vzame vpliv na javno življenje. Ko je kasneje nastopila reformacija (ali bolje deformacija) pod Lutrovim vodstvom in porušila načelo avtoritete, so bila na široko odprta vrata neredu na vseh področjih človeškega življenja. Človeštvo, ki je vérovalo tem lažnijim prerokom, more danes z mirno dušo vzdikniti z Judi: »Pričakovali smo luči, a glej temo!« Namesto blagoslova je prišlo prekletstvo, namesto raja pekel, ki se v njem danes muči človeštvo.

S prstom hočem pokazati na dva sistema, ki hočeta, da se družabno življenje uredi po njunih načelih. Ker danes vsi želimo, da se družabni red preuredi, moramo vsaj v kratkih črtah spoznati ta dva sistema, da ne zabredemo v še večji kaos in da vidimo, ali ni edina rešitev človeštva v tistem, kar uči katoliška Cerkev, ki nam je od Boga dana učiteljica resnice in pravice.

Prvi sistem je sistem **ekonomskega liberalizma**. Ta je nujni plod protestantske reforme in protikrščanskega razumarstva. S svojimi načeli je privedel družabni red do nesmisla. Njegova načela so: **človek je po svoji naravi svobodno in neodvisno bitje**. Zato ga pustite, da se po svoje razvija, kakor more in zna. Vsak naj proizvaja in troši, kupuje in prodaja, kakor najbolje zna. Proizvajalec in konsument, kupec in prodajalec: vsi morajo imeti popolno svobodo. Svobodna konkurenca bo najboljši usmerjevalec proizvodnje in konzuma. To je približno tako, kakor je rekel prerok: »Vsak je šel svojo pot!« **Ekonomskega liberalizma ne pozna nobene avtoritete**. Hoče popolno samostojnost posameznika, edini cilj mu je **osebna korist**. Ta neovirana svoboda pa je morala nujno dovesti do stanja, na katerega danes toliko kričé marksisti, to je do izrabljanja revnih in neučenih. Ni čuda! Saj je rekel Kristus: »Ne more slabo drevo roditi dobrih sadov!« Pristaši ekonomskega liberalizma pozabljajo, da je človek tudi **družabno bitje**, pa zaradi tega nima samo pravic, in to neomejenih, ampak tudi **dolžnosti do sočloveka**. Reš da ima pravico iskati svojih osebnih koristi, toda nikoli tako, da bi pri tem pregazil vse pravice drugih članov človeške družbe. Tu velja: vsakemu svoje! — Kar pa je še huje: ta neomejena

svoboda se je sčasoma iz gospodarskega življenja prenesla tudi na vsa druga področja človeškega delovanja in nehanja. Zato je pa človeštva druga polovica uskočila v drugi ekstrem: v marksistični socializem.

Po mišljenju **marksističnega socializma** je vsa krivda za današnje razrvano družabno življenje v gospodarskem liberalizmu, ki temelji na zasebnih pravicah. Teh pa — pravijo marksisti — ni, ampak obstoje samo družabne, kolektivne pravice. Zato je treba namesto zasebnih lastnin uvesti **kolektivno lastnino**. Tudi je treba, da so pravice kolektivna zmerom nad pravico zasebnika, pa bo kmalu na svetu vse v redu !

Katoliška Cerkev se s to rešitvijo ne strinja, kakor pričajo okrožnice Leona XIII. in Pija XI. Sicer res niso neupravičeni ugovori, ki jih naslavljaja marksistični socializem na kapitalistični red družbe. Ni pa zaradi tega treba ukiniti privatno lastnino in iskanja osebnih koristi, dokler ostaja vse to v mejah pravičnosti. Končno pa činitelj proizvodnje ni **niti samo kapital niti samo delo**, ampak **oba skupaj**. Marksistični socializem pa priznava samo **delo** kot edinega tvorca vrednot in bogastva. Tudi ni resnica, da bi bilo iskanje osebnega dobička edini vzrok sedanjega težkega ekonomskega stanja v svetu.

Tako je marksizem vrgel delavca v še težje prilike, ko ga je hotel osvoboditi. Zato **cerkev odklanja oba**: gospodarski liberalizem in marksistični socializem, ker sta oba oropala človeka njegovega dostojanstva, ker noben od njiju ne vidi v človeku nič drugega kakor samo delovno silo, ki je stalno sposobna za proizvodnjo. Za njegovo dušo in človeško zavest in za njegove duhovne potrebe pa se ne brigata. Zato sta prvi kot drugi vseskozi **materialistična** in jima je glavni cilj uživanje na tem svetu. Zato sta tudi prvi kot drugi **nesposobna**, da bi rešila problem obnove družabnega reda.

Edino katoliška Cerkev je ostala verna Kristusu in ohranila **načela naravnega prava**. Zmerom je branila in brani človeka, družino, naglašaja pravičnost in ljubezen, spoštovanje zasebnega imetja, ljubezen do domovine kakor tudi dolžnosti posameznika do družbe in družbe do posameznika. **Da se obnovi družba, ni potrebna revolucija, kakor jo uči marksizem (boljševizem)**, ampak je treba začeti tam, kjer se je človeški rod oddaljil od temeljnih načel pravice in resnice in zdravega razuma. Zato Cerkev odklanja **divjo svobodo**, ki ne pozna ničesar razen osebnih koristi, pravtako pa odklanja tudi vsemoč države, ki ne priznava osebne svobode in pravic posameznika. Katoliška Cerkev odklanja **razredni boj**, marveč nasprotno podarja **sodelovanje razredov**. To sodelovanje pa se bo moglo najlepše urediti po korporacijah ali stanovskih združenjih. V takem sodelovanju bo en član v drugem videl brata v Kristusu, ki drug drugemu pomagata, da bo vsem dobro, ne pa nevarnega konkurenta.

Končni vzrok današnjega težkega stanja v človeški družbi pa je v tem, ker se je človeštvo oddaljilo od **Boga**. Ni zlo v človeški družbi odtod, ker bi zemlja ne bila več plodna ali ker bi ljudje ne hoteli ali ne mogli delati, ampak odtod, ker ne delajo več po načelih soglasnosti, ker človek človeku ni več brat, ampak volk. **Zato se mora človek najprej vrniti k Bogu**. Predvsem je potrebno v temelju spremeniti današnje življenje. Treba je poučiti človeka, da ni na zemlji zaradi uživanja, ampak naj živi na zemlji po načelih svetega evangelija in potem doseže večno življenje v nebesih. Vemo sicer, da se iz teh načel norčujejo tisti, ki jim je bog — trebuh. Vemo pa tudi, da bo človek srečen na svetu le tedaj, če bo živel po evangelijih. Treba je najprej iskati božje kraljestvo, vse drugo nam bo dodano. Tudi proletariatu. Toda moderni človek hodi nasprotno pot. Najprej išče drugih

stvari, zlasti materialnega dobička in uživanja, skrb za nebeško kraljestvo in za rešitev duše pa je pripustil drugim. In tako se je zgodilo, da je moderni človek zgubil prvo in drugo. Zato tje edina rešitev za modernega človeka, da se zopet vrne h Kristusu in hodi isto pot, ki mu jo je Kristus nakazal za pravo.

Na tisto tiho domovanje ...

Emanuel Kolman:

Tiha pesem

(Umrlemu)

*Odšel si ... za teboj sijaj livad
je ugasnil, preko temnih trat
zdaj veje burja in v nočeh
je žalostno še pri ljudeh.*

*Glej, jaz sem sam — in sanjam rad
in vidim te: tolikokrat
si tukaj bil — cvetel je gaj,
dehtel je rosn, dobri maj.*

*Odšel si — in sijaj livad
ugasnil v tvojih je očeh,
prijatelj moj, o dobri brat,
ni sonca več kot v tistih dneh!*

Podpredsednik Jaka

Zimski čas je bil, ura je bila deset zvečer. Ljudje so večinoma že šli spat. Na vogalu Perčeve gostilne so stali trije fantje in se pogovarjali.

»Vse smo že poskusili, prav vse. Tepli smo jih, pa so ostali neizpremenjeni,« pravi Pero, sin trgovca in bivšega župana.

»S kamenjem smo jih napadli, ko so se vračali s sestanka,« dostavlja »večni študent« Ivo, veleposestnikov sin.

»Ti, Davo, ki si učiteljev sin, seveda misliš, da jih bomo ugonobili. Jaz pa pravim, da bo treba najti še kaj drugega, boljšega, če jih hočemo napraviti neškodljive.«

»Vpišimo se k njim in prevzemimo jim vodstvo njihovega odseka«, meni zaničljivo Ivo.

Začeli so resno premišljevati. Ugonobiti odsek, ki je rasel in rasel, se je zdela tem ljudem življenjska naloga. Saj niso bili nikjer organizirani, samo to je družilo nje in druge, da so sovražili vse, kar je lepo in dobro.

Pero, vedno najmodrejši, je tudi to pot prvi prišel do zaključka. »Odsek nima moči od vseh članov, saj nekateri kar tako vise zraven. Najagilnejše mu izneverimo in zmagali bomo.«

»Najagilnejša člana sta tajnik Janez in podpredsednik Jaka.«

»Tajnik Janez je že dalj časa brezposeln. Njemu bo moj oče preskrbel službo v mestu, pa smo ga rešeni,« razlaga Pero.

»A kaj bo z Jakom? Z njim bo teže!«

Zakladnica Perove modrosti je neizčrpna. »Tudi njega bomo napravili neškodljivega. Sami sicer ne bomo zmogli, upam pa, Ivo, da nam bo pomagala tvoja sestra Erna...«

Dolgo časa so še stali, stikali glave in kovali temne načrte.

— — —

Seja Fantovskega odseka. Predsednik France je prišel po dnevnem redu do poročil in ugotovil, da podpredsednik Jaka že na tretji seji ni navzočen: »Kje je neki ostal brat Jaka?«

Vsi molče. Čez nekaj časa reče blagajnik: »Nič prida se zadnje čase ne sliši o njem. Po gostilnah poseda, se pretepa...«

Gospod kaplan Miha je prosil za pojasnilo: »S katerimi ljudmi pa pohaja okrog?«

»S Perom, učiteljevim Davom, Poznikovim Ivom, predvsem pa s Poznikovo Erno.«

»Najprej je odšel tajnik. Ti ljudje so ga spravili stran in nihče drugi. Zdaj nam hočejo izneveriti podpredsednika,« godrnja France.

»Dosti! Ob priliki bom sam govoril z njim,« je zaključil debato gospod kaplan Miha.

— — —

V gostilni pri Percu se zbirajo večer za večerom Pero, Davo, Ivo, Jaka in Erna. Pravkar spet pijejo in zbijajo šale.

»Jaka, zdaj v ti veseli družbi si pa gotovo pozabil na pusteže v odseku,« govori vanj Erna in ga objema.

»Kako čudno bo, Jaka, če ne boš klečal vsak mesec pri obhajilni mizi, se šali Pero.

»Kako prazna bo cerkev, če ne boš ti vsako nedeljo pri obeh mašah in nauku!«

»Naj hodijo v cerkev in k obhajilu predsednik France, cerkovnik Viktor in drugi, če se jim ljubi,« nervozno odgovarja Jaka.

»Pijmo ga, saj nima kosti. Pa zapojmo katero. Tisto: »Kako bi ne vriskal . . .«

Zapeli so in njihovo petje je razposajeno odmevalo v noč. Jaka je med pesmijo mislil na lepe dni, ki jih je v miru in sreči preživel v odseku. To življenje je videl na eni strani. Na drugi strani pa ga je objemala in poljubovala Ena, poleg je bil štefan vina in še druge dobrote. Prav tedaj se je pesem končala in Erna ga je proseče pogledala: »Jaka, obljubi, da tudi če bi te pregovarjali, ne pojdeš nazaj v odsek!«

»Tebi na ljubo, Erna moja, se zaklinjam, da nikdar več!«

»Pijmo ga«, pravi Pero.

»Pijača in dekleta, to je življenje! Kaj bi bežal pred edinim dobrim, kar imaš.«

»Res je tako,« je dejal Jaka in nagnil kozarec.

— — —

Kaplan Miha je poklicah k sebi Jaka. Ta se je obotavljal, slednjič pa je le šel.

»Jaka, čudne stvari pripovedujejo o tebi!«

Jaka molči.

»Odseku in sebi jemlješ čast!«

»Odseku je ne jemljem, ker me vanj nikdar več ne bo. Zase se pa brigam sam. Hvala vam za nauke.«

»Dokler je še čas, premisli!«

»Premišljeno imam; nisem star dve leti. Ź Bogom.«

— — —

»Od huđiča so ti ljudje, nič se jih ne prime in nič jim ne pomaga,« pravi Davo.

»Tudi tvoj načrt z Jakom ni bil dober, Pero, čeprav si podpredsednika spravil s poti.«

Pero molči.

»Jaka je zdaj naš. A na njegovem mestu je zdaj Andrej, ki je še hujši od njega . . .«

Ivo je mislil reči, da odsek ni odvisen od enega ali dveh članov, temveč da se vidi, da živi od stvari, ki je ne razumejo tisti, ki niso v odseku, pa je rajši molčal.

»Načrt se je ponesrečil,« je priznal Pero.

Potem pa so spet molčali . . .

ANŽE

Povest. — Norveški spisal Björnstjerne Björnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

»Pojdi, bova najprej pogledali živino,« je dejala in krenila s poti; »ta-le drevesa na obeh straneh je zasadil Matic. — Rad je imel lepo, — tudi Anže je prav tak; tam-le lahko vidiš grede, ki jo je on uredil.« — »Joj, kaj takega!« je vzkliknila Elica in stekla k ograji. Že večkrat je videla Zavrh, a še nikdar tako od blizu in zato tudi grede še ne. — »Bova potlej pogledali,« je dejala Marjeta. — Elica je bežno poškilila skozi okna, ko je šla mimo hiše; nikogar ni bilo notri.

Postavili sta se pred vrata pri skednju in opazovali krave, ki so mukaje šle mimo njiju v hlev. Marjeta je imenovala Elici vsako po imenu, ji pripovedovala, koliko mleka dá ta in ona, katera je breja in katera ne. Ovce so prešteli in jih spustili; bile so neke tuje pasme; Anže da je dobil nekje iz Macedonije dve jagnjeti. »Čeprav bi mu človek ne prisodil, a vendar ima veselje do česa takega.« — Nato sta šli v skedenj in pregledali seno, kolikor so ga bili že napeljali, in Elica ga je morala povohati, — »zakaj

takšnega sena ne dobiš povsod«. Marjeta je skozi lino pokazala na njive in pripovedovala, kaj na kateri raste in koliko posevka je treba za vsako leho. — Potem sta stopili ven in šli proti hiši; toda Elica, ki na vsa ta pojasnila ni nič odvrnila, je prosila zdaj, ko sta šli mimo grede, če bi smela noter. In ko ji je Marjeta rada dovolila, je prosila, da ji dovoli odtrgati eno ali dve cvetlici. V enem kotu je bila majhna klop; sem je za trenutek sedla, kot bi jo hotela samo poskusiti, zakaj takoj je spet vstala.

»Zdaj morava pa pohiteti, da ne bo prepozno,« je dejala Marjeta, ko sta prišli do vrat. Zato sta vstopili. Marjeta je vprašala, če ji ne bi morda malo postregla danes, ko prvič prestopa prag te hiše, toda Elica se je na kratko in zelo zardela zahvalila. Samo ozirala se je od tam, kjer je stala; bili sta v 'hiši', ki je imela okna proti cesti. Ni bila velika, toda udobna, z uro in pečjo. Tu je bila Matičeva harmonika, stara in temna, a z novim mehonom. Tu je viselo nekaj pušk, ki so bile Anžetova last, angleške protice in druge redke stvari, ki jih je mati snemala in razkazovala. Elica je gledala in vsako stvar prijemala. Soba ni bila poslikana, ker Anže ni imel rad poslikanega stropa in sten; prav tako ni bila poslikana tudi ona soba, ki je držala naravnost proti pečini z zelenim bregom in proti sinjim goram v ozadju. Ta soba, ki je bila z drugo polovico hiše vred prizidana, se je odlikovala po velikosti in lepoti. Nasprotno pa sta bili poslikani obe mali sobici na drugem koncu hiše, kajti tam naj bi živela mati, ko bi se postarala in dobila v hišo mlado gospodinjjo. Nato sta pregledali kuhinjo, kaščo in svinjake; Elica ni pripomnila niti najmanjše besedice, vse je gledala kot nekako iz dalje; samo tedaj, ko ji je Marjeta kaj ponudila, se je tistega dotaknila, a še to prav nalahno. Marjeta, ki je vso pot klepetala, je zdaj vedla Elico spet v vežo, da bi zdaj pregledali še zgornje prostore.

Tudi gori so bile napravljene prav tako udobne sobe, ki so sličile onim spodaj, a bile so nove in z izjemo ene same, ki je držala proti pobočju hriba, ni nihče stanoval v njih. Po teh sobah je stalo in viselo vse polno orodja, ki ga pri vsakdanjem delu niso rabili. Tu je bila poleg druge posteljnine tudi večja množina iz kožuhovine izgotovljenih odevj. Mati je drugo za drugo prijemala in jo dvigala in tudi Elica je morala storiti tako. Zdelo se je, da je postala zdaj malo bolj živahna, ali pa so ji mogoče vse te stvari bolj ugajale; k nekaterim se je namreč večkrat vračala, spraševala in kazala vedno večjo veselost. Tedaj je mati dejala: »Zdaj bova šli pa še v Anžetovo sobo.« Stopili sta v sobico, ki je držala proti pečini. Ker je bilo okno odprto, ji je strahotno bucanje slapa spet zahrumelo v ušesih. Tukaj, kjer je bilo malo više, sicer slapa samega nista mogli videti, pač pa sta lahko uzrli njegove žarke, ki so pršeli od skal. Tam pa, kjer se je bil odvalil kos skale, je utegnil človek videti, kako se je s silovito močjo poganjal k zadnjemu zaloju v globočino. Sveža ruša je pokrivala vrhnji konec pečine in nekaj smrečic je bilo zasadilo vanjo svoje korenine in krepko sililo kvišku. Veter je bil mlada drevesca silovito razkuštral, slap pa jih tako izbičal, da niso imele štiri seznje od korenin nobene veje. S krivuljastimi vejami so stale tako, kot bi bile zdrknile na kolena, a vendar čvrsto, in se tako tihotapile med skalnimi stenami v višino. To je bilo prvo, kar je Elica zagledala skozi okno, nato pa bleščeče bela snežišča, ki so se dvigala iznad skal. Umaknila je oči od veličastne podobe. Nad livadami sta počivala mir in rodovitnost. Šele nato se je končno razgledala po sobi, kar ji je dozdalej branil slap.

Kako je bilo tu notri vse bolj tiho in prisrčno kot zunaj! Sprva je komaj mogla ločiti posamezne predmete, ker so tako pristojali drug k drugemu in ki so ji bili po večini novi. Tej sobi je Anže posvetil vso svojo ljubezen in, čeprav je bila še tako siromašna, se je vendar v vsem, celo v največji malenkosti, kazalo neko umetniško razumevanje. Ko je tako stala in se razgledovala, se ji je zdelo, kot bi pele njegove pesmi, ali kot bi se on sam smejal iz vsakega predmeta. Prvo, kar je dojel njen pogled, je bila široka in velika omara za knjige z bogatimi okraski. Imel je toliko knjig, da je Elica verjela, da jih sam nadučitelj nima več. Nato je vzbudila njeno pozornost lepa omara. Po materinem zatrjevanju je bilo v njej vse polno zanimivih stvari; tudi svoj denar da zaklepa Anže vanjo, je šepetaje pristavila. Dvakrat da sta že dedovala, je pojasnila, in če bo šlo vse po pravici, da bosta še enkrat. »Toda denar ni največja dobrina na svetu. Anže bo morda dobil nekaj, kar je boljše.« — V sobi je bila marsikatera malenkost, ki jo je bilo vredno pogledati, in Elica je vse ogledovala z otroškim veseljem. Marjeta jo je potrepjala po ramenih. »Prvič sem te videla danes, otrok moj, a te imam kljub temu že neskončno rada,« je dejala in ji dobrodušno gledala v oči. Prej kot se je mogla Elica odumeti, jo je Marjeta potegnila in ji prav tiho dejala: »Lej, tam-le je

majhna, rdeče poslikana skrinjica; lahko mi verjameš, da je notri nekaj dragocenega.« — — Elica se je ozrla in zagledala majhno, štirioglato skrinjico, ki je bila tako lepa, da jo je zamikalo po njej. »Noče, da bi vedela, kaj je v njej,« je šepetala mati, »in vedno skriva ključ.« Šla je do oblek, ki so visele na steni, in snela žametasti telovnik, poiskala v žepu za uro in ključ je bil v resnici tam. »No, le pridi zdaj in si oglej te prijazne stvari,« je šepetala. Elici se je kajpak zdelo, da mati ne dela prav, toda ženske so ženske, in obe sta šli in pokleknila k skrinjici. Ko je mati odprla pokrov, se je razširil tak vonj, da je Elica kihnila v roko, še preden je kaj videla. Vsebina je bila prekrita z ruto, ki jo je mati položila v stran. »Zdaj boš videla!« je šepetala in izvlekla fini šal iz črne svile, kakršnih moški ne nosijo. »Prav kot za neko deklè je,« je dejala mati. »In tukaj je še eden,« je rekla. Elica ga je vzela, ne da bi vedela, kaj dela; toda mati ji ga je morala za poskušnjo ogrniti, čeprav Elica ni hotela in je umikala glavo. Mati je obe ruti spet skrbno zganila. »In zdaj poglej to,« je dejala, ko je vzela iz skrinjice nekaj svilenih trakov, »vse kot za neko deklè!« Eli je zardela kot škrlat, a najmanjši glas ni prišel čez njene ustnice; njene prsi so plale, oči so ji strahoma begale sem in tja in se nato zastrmele prédse. »Tukaj je še več!« Mati je potegnila ven lepo, črno blago za obleko; — »zelo močno je,« je menila in ga pridržala proti svetlobi. Elici so se tresle roke, ko jo je mati prosila, naj potipa; zapazila je, kako ji je stopila kri v glavo, in rada bi se bila obrnila v kraj, a tega vendar ni mogla narediti. »Kadar je šel v mesto, je kaj kupil,« je dejala mati. Elica se je komaj še mogla zadrževati. Njene oči so polzele od tega predmeta v skrinjici do drugega in se spet vračale k blagu za obleko; docela ni mogla razločiti ničesar več. Toda mati se ni dala motiti in je nazadnje vzela iz skrinjice še nekaj, kar je bilo zavito v papir. Ti kosi, ki jih je odvijala drugega za drugim, so spet poživili Eličino pazljivost; stvar, na katero je tako napeto čakala, je bil par malih čevljev. Nobena izmed njiju ni videla še kaj tako lepega; mati je mislila, da je kaj takega sploh nemogoče narediti, Elica pa ni rekla najmanjše besede, toda ko je vzela čevlje v roko, se je na njih odtisnilo vseh pet prstov. Radi tega jo je bilo tako sram, da bi bila kmalu zajokala; najrajši bi bila kar na mestu šla; ni si upala govoriti, niti siliti matere, da bi pogledala. Ta je bila popolnoma zaposlena s preiskovanjem skrinjice. »Kaj se ne zdi ravno tako, kot bi vse to kupoval za neko, ki se ji ne upa dati?« je dejala in spet vse zložila nazaj, kot je bilo prej; zdelo se je, da je že kar vajena tega. »Zdaj bova pogledali pa še to, kar je v predalu!« Počasi ga je odprla, kot da bi se jima moral nuditi nad vse lep pogled. Notri je bila velika zapona, primerna za k pasu; to je Elici najprej pokazala; potem ji je pokazala dva zlata prstana, ki sta bila zvezana skupaj, in končno je Elica zapazila tudi v žamet vezan molitvenik s srebrno zaponko. Tedaj se je Elici kar stemnilo pred očmi, kajti na zaponki je bilo vre-zano z drobnimi črkami: »Elica Milavec.« — — Mati da je želela, da bi Elica to videla; ni dobila odgovora, toda videla je, kako solza za solzo kaplja na svilo in zdrka po njej na tla. Tedaj je mati odložila broško, ki jo je ravno imela v rokah, zaprla predal, se obrnila in vzela Elico v svojo sobo. Tam je hči jokala na njenem srcu in mati je jokala z njo, ne da bi katera spregovorila besedo.

Čez nekaj časa je šla Elica sama na vrt; mati je stopila v kuhinjo; ker je imel Anže priti vsak čas, mu je hotela pripraviti dobro večerjo. Nato je šla še sama na vrt, da bi pogledala za Elico. Deklica je bila sklonjena k zemlji in je pisala po pesku. Ko je prišla Marjeta, je hitro zagladila, kar je napisala, pogledala kvišku in se nasmehnila; jokala je. — »Ni vzroka za jok, otrok moj,« je dejala Marjeta in jo pobožala. — Nenadoma sta zapazili na poti med grmovjem nekaj črnega. Elica se je zmuznila v hišo in mati za njo. Na mizi je bila okusna večerja: mlečna kaša, prekajena svinjina in različno pecivo; toda Elica ni imela za mar mize, sedla je na klop v kotu, kjer je visela ura, prav k steni in se zdržnila ob najmanjšem šumu. Mati je stala pri mizi. Na škrlti so se začuli krepki koraki, v veži se je nato zaslišal kratek in umirjnejši korak, vrata so se odprla in vstopil je Anže. Prvo, kar je zagledal, je bila Elica v kotu pod uro; obstal je in pustil vrata odprta. To je Elico še bolj zbegalo. Dvignila se je, a se takoj pokesala in se obrnila v steno. — »Da si res tu-lè?« je tiho vprašal Anže in pri tem zardel kot škrlat. Elica je dvignila roko in jo držala nad očmi, kot bi se hotela braniti sočnih žarkov. — »Kako — — ?« Ni končal vprašanja, temveč je stopil dva ali tri korake proti njej; tedaj je spustila roko, se obrnila proti njemu, a nagnila glavo in izbruhnila v jok. — »Bog te blagoslovi, Elica!« je dejal in jo objel; naslonila se mu je na prsi. dejala in stopila k njemu; zelo je jokala, a dejala je, da ji je dobro.

Dolgo sta tako stala; nobenega glasu ni bilo čuti, razen bučanja slapa, ki se je vedno znova povračal v spomin. Tedaj sta zaslišala, da pri mizi nekdo joka; Anže se je ozrl; bila je mati, ki je prej ni opazil. »Zdaj dobro vem, da me ne boš zapustil,« je dejala in stopila k njemu; zelo je jokala, a dejala je, da ji je dobro.

(Konec prihodnjič.)

Iz kraljestva narave

Dr. Maks Wraber:

Sadjarjeva pozna jesenska opravila

Sredi jeseni nas je iznenadil precejšen mraz. Po jutrih smo videli močno slano, ki je marsikje pobrala jesensko cvetje in poparila pozne poljske in vrtno pridelke. — Mrzli vetrovi pihajo sedaj preko praznih poljan in skozi gozdove, trgajo z drevja suho listje, ki z boleznim šelestenjem pada na tla in se nabira v zimsko odejo umirajoči naravi. Vsepopovsod se čuti mrzli dih prihajajoče zime.

Sadjarji so pospravili svoj sadni pridelek, ki je bil ponekod zelo dober, v nekaterih sadnih vrstah (slive, hruške) pa na splošno kar odličen po količini in kakovosti. Sadni pridelek je v glavnem vnovčen, predelan ali spravljn. Sadne cene so bile letos nižje, vendar so marljivi in podjetni sadjarji vkljub temu znali izbiti lep izkupiček, ker je bila prodaja sadja po domačih tržiščih zelo živahna. Ljudje so se bogato založili s sadjem in pripravili velike količine mezge, kompota in suhega sadja, saj je bilo sadja po nizkih cenah kar na pretek (zlasti sliv). — Bati pa se je tudi, da se je vse preveč sadja predelalo v sadjevec, vino in žganje, kar bo seveda le na škodo narodnemu zdravju in gospodarstvu.

Nujno in naporno delo s spraviljanjem in predelovanjem sadja je torej v glavnem končano, toda sadjarje čakajo že nove skrbi in nova opravila. — Pregledati je treba večkrat sadne shrambe in sadne zaloge in ugotoviti, ali je vse v redu. V shrambah mora biti pravilna toplina (par stopinj nad ničlo) in pravilna zračna vlažnost (80 do 90%). Sleherni plod, ki je le količkaj nagnit, je treba takoj odstraniti, da ne okuži zdravih. Vsak črviv sad, ki je pri prebiranju ušel tvojemu očesu, vzemi in porabi takoj, da jabolčni zavijač ne bo našel ugodnega zavetja v sadni shrambi. — Pripravi vse potrebno za temeljito snaženje in zimsko škropljenje sadnega drevja. Ko se je osulo listje, je najugodnejši čas za to. V

zvezi s tem se pričinja splošno zatiranje sadnih škodljivcev, ki ga je treba brez prestopanka nadaljevati vso zimo, ker je pozimi ta boj najuspešnejši. O obrezovanju in razredčevanju drevesne krošnje ter o odstranjevanju lubja, mahu in lišajev z vej in debela smo govorili že v februarški številki našega lista. Ostrgana debela in veje namažemo z raztopino arborina (15—20%). Radi popolnejšega uspeha je dobro tudi drevesne krone temeljito poškopiti z raztopino arborina (8—10%). Večje rane, ki nastajajo pri obrezovanju drevja, zamažemo s cepilno smolo. Pri snaženju drevja naj pada ves droblj na razgrnjene rjuhe ali plahte in naj se seže, da se uniči vsa zajedalska zalega, ki si je tod poiskala zavetja pred mrazom. Škopiti in mazati je treba vselej le ob suhem vremenu in tudi ne tedaj, ko zmrzuje!

Če sadjar nikakor ne zmore časa ali stroškov za temeljito snaženje sadnega drevja, tedaj naj ga vsaj strebi suhega razpokanega lubja, mahovja, lišajev, zajedalskih gob in bele omele, ter izreže vsaj suhe in polomljene veje, da odstrani na ta način vsaj najnevarnejša kotišča in zavetišča sadnih škodljivcev. Seveda naj potem ostrgano deblo in veje namaže z arborinsko raztopino; v skrajnem slučaju zadošča za mazanje tudi gost apneni belež, ki mu primešamo nekoliko goveje krvi in kravjeka. Včasih sadjarji niti tega ne zmorejo. Če imaš velik sadovnjak, da ne zmoreš vsega dela v eni zimi, si razdeli delo tako, da pride vsako drevo vsaj na dve ali tri leta na vrsto.

Ne pozabimo dalje na lepljive pasove v obrambo proti malemu zmrzlikarju, čigar brezkrila samica prav sedaj lazi po drevju in odlaga jajčeca na listno in cvetno popje. Seveda je treba pasove večkrat pregledati, ali so še lepljivi, in jih po potrebi znova namažati z lepilom. — Zavarujmo mlado drevje pred glodalskim zobovjem dolgohega.

zajca! — Vse suhe in plesnive plodove (»mumije«), ki so ostali na drevesu, poberi in sežgi, da zatreš plesen monilio. — Listje in ves droblj, ki je odpadel z drevja, spravi na kupe in sežgi. — Če so napadle sadno drevje poleti krvave ušice, odgrebi sedaj zemljo okrog debla in našel boš velike množine teh škodljivk, ki so si tod poiskale zimsko zavetišče. Uniči jih, namaži deblo z opnanim beležem in potresi zemljo z apnom.

Meseca listopada je zadnji čas za jesensko sajenje sadnega drevja, če si vsaj oktobra izkopal jame (vsaj 2—3 tedne pred sajenjem) in primerno pripravil sadno drevje za saditev. Sadi v lepem vremenu in takrat, ko zemlja ne zmrzuje! — Jesensko sajenje se obnese posebno v suhih, toplih in začetnih legah, dočim se v hladnih, senčnih legah in vlažni, težki zemlji priporoča pomladanska saditev (februarja in marca). Pomni pa, da je najbolje tudi za pomladansko sajenje izkopati jame jeseni ali pa vsaj začetkom zime, da se izkopana zemlja dobro prezračí in v zimskem mrazu zdrobi in tako izdatno izboljša. — Podrobna navodila za kopanje jam in sajenje dreves najdeš v februarški in marčevski številki »Kresa«. — Posajenim drevesom pokrij kolobarje z dobro preležanim gnojem in površ še s smrekovimi vejami. Vmes mlajšim drevesom obnovi drevesne kolobarje, kakor je bilo to že ponovno naročeno tekom leta.

Zelo važno jesensko opravilo v sadovnjaku je gnojenje sadnega drevja. Nekaj pojasnil in navodil o načinu in važnosti gnojenja smo podali že v 5. številki »Kresa«. Vredna so, da jih ponovno prebereš. Ugotovili smo, da po mnenju strokovnjakov okrog ¾ vseh sadovnjakov strada radi nezadostnega gnojenja, kar pomeni ogromno izgubo narodnega premoženja. — Kdor ne verjame, naj se prepriča o tem v svojem sadovnjaku! Raznim drevesom iste sadne vrste, ki rasto na istem zemljišču in imajo

torej iste pogoje uspevanja, naj pognoje z različnimi količinami hlevskega gnoja, kako drevo pa naj ostane nepognojeno. Jeseni pa naj primerja količino in kakovost sadja na teh drevesih. Seveda zanesljivo pokaže in prepriča šele večletna izkušnja, ki hkrati tudi pouči, koliko gnoja potrebuje sadno drevo letno, da dobro rodi. — Gnojimo s prirodnim (hlevskim) ali z umetnim (rudninskim) gnojem, vendar ima prednost domač živinski gnoj, ker vsebuje vse potrebne sestavine in površ zemljišče še izboljšuje, zadržuje vlago, dela zemljo prepustnejšo za zrak in vodo, varuje jo pred zmrzovanjem v globino. — Najboljši čas za gnojenje je pred zimo, dobro pa je gnojiti tudi pozimi do zgodnje pomladi, kadar ni snega in zemlja ni zmrzuje. Če na nezamrzlo, pognojeno zemljo zapade sneg, je najbolje, ker nam je tako prihranjeno delo podkopavanja ali podoravanja gnoja. Ponekod gnoje kar na sneg, kar je manj priporočljivo. Še slabše pa je po goli zemlji raztresen gnoj pustiti nepodkopen ali nepodoran. Mnogo dragocenih redilnih snovi se pri tem porazgubi: nekaj jih posrka travna ruša, nekaj jih pri preperevanju v obliki plinov odide v zrak, le majhen del pride prav drevesnim koreninam-črpalkam. Hlevski gnoj največ koristi, ako z njim pognojimo sadovnjak že jeseni ali pa vsaj začetkom zime, ker počasi razpada in zalaga zemljo z redilnimi snovmi, ki so drevesom v prid na pomlad, ko pričinja novo življenje in ko potrebuje mnogo hrane za tvorbo novih delov. — V slučaju primanjčovanja domačega gnoja pa tudi sicer uporabljamo umetna gnojila. Najbolj priporočljiv je nitrofoskal I, ki vsebuje vse potrebne snovi. Način uporabe je isti kakor pri hlevskem gnoju, učinek pa je seveda hitrejši, zato lahko gnojimo s tem gnojilom še spomladi. Za starejše drevo porabimo 5—8 kg nitrofoskala, za mlajša — pač po velikosti krošnje — ½—3 kg. —

Iz kraljestva lepote

Fr. Jesenovc:

Izbrana poglavja iz pesništva

XI.

PESMI V STALNIH OBLIKAH (dalje).

B. GAZELA.

Tudi gazela je posebne vrste pesem v stalni obliki, vendarle pa je že mnogo svo-

bodnejša kakor sonet. Gazela je arabsko-perzijskega izvora. Pri Perzijcih je bil najznamenitejši pesnik gazel v 14. stol. po Kristusu živeči pesnik Hafis. Iz Perzije se je po Arabcih prenesla ta vrsta pesmi v

Evropo, od Nemcev jo je uvedel k nam Francè Prešeren.

Gazela je tudi lirski pesem; po navadi opeva pesnikova čustva, zlasti ljubezenska čustva. Po zunanji obliki pa je mnogo bolj prosta od soneta. Za gazelo ni predpisan verz. Tudi število verzov je le **prilčno** določeno; gazela jih ima od štiri do štirin dvajset. Najpogosteje najdete gazele z desetimi, dvanajstimi ali šestnajstimi verzi. Po zapovrstnosti pa so rime v gazeli takele:

a a b a c a č a d a e a . . .

Iz tega sledi, da se gazela zmerom zaključí z rimo a in da ima zatagadelj zmerom sodo število verzov (na pare), torej deset, dvanajst, štirinajst, šestnajst itd., nikoli ne devet, enajst, trinajst itd.

Za gazelo je važno, da ima pogosto poleg zunanje tudi **notranjo rimo**. Namesto zunanje ali končne rime pa ima pogosto kar cel odpev ali **refren**.

Primer prve izmed sedmerih Prešernovih gazel:

Pesem moja je **posoda** tvojega imena,
mojiga srca **gospoda**, tvojiga imena.

V nji bom med slovenske brate sladki glas
[zanesil

od zahoda do **izhoda** tvojega imena.

Na posodi v zlatih črkah slava se bo brala
od naroda do **naroda** tvojega imena,
z nje svitloba bo gorela še takrat, ko bova
unstran Karonovga **broda** tvojiga imena;
bolj ko Delije, Korine, Cetinje al' Lavre
bi biló pozabit **škoda** tvojiga imena.

C. GLOSA.

Glosa pomeni prvotno jezik, potem pa opomba, opazka, pripomba, razlaga. In nekaka razlaga ali opomba je tudi tista lirski pesem, ki se imenuje **glosa**. V nji namreč pesnik dela opombe o svojem pesniškem poklicu, po navadi v razmerju do drugih poklicev ali do književnih kritikov.

Glosa je romanskega izvora, doma na španskem. Po zunanji obliki je zopet tako **strogo določena** kakor sonet in zato spada med pesmi v stalnih oblikah. Glosa ima najprej **motto**, to je štirivrstična kitica, ki v nji pesnik na kratko poda vsebino vse pesmi — njene vodilne misli (motív = vodilo). Potem pa sledijo štiri kitice po deset verzov, to so **decime**. Vsaka od teh decim ima za deseti ali zadnji stih — stih iz mota tako, da jih seveda jemljemo po vrstnem ređu. In vseh prvih devet stihov v vsa-

ki decimi napeljuje vsebino na končno sklepno misel v decimi. Tudi posamezni stih so strogo predpisani: **štiristopni španski troheji**.

Tudi glosa je prvi k nam uvedel Francè Prešeren. Napisal je samo eno, ki jo tu ponatisnemo:

GLOSA.

*Slep je, kdor se z petjam vkvarja.
Kranjec moj mu osle kaže,
pevcu vedno sreča laže,
on živi, vmrje brez d'narja.*

Le začniva per Homerji,
prosil reva dni je stare,
mraz Ovid'ja v Pontu tare,
drugih pevcev zgodbe beri:
nam spričuje Aligieri,
kako sreča pevce vdarja,
nam spričujeta pisarja
Luzijade, Don Quihota,
kakošne Parnasa pota —
slep je, kdor se z petjam vkvarja.

Kaj Petrarkov, kaj nam Tasov
treba pevcov je perjetnih?
slišim od butic nevkretnih
prašat zdajnih, prednjih časov.
Komur mar perjetnih glasov
pesem, ki pojo Matjaže,
boje krog hrovaške straže,
mar, kar pevec pel Ilirije,
mar »čebelce« roji štirje —
Kranjec moj mu osle kaže.

Lani je slepar starino
še prodajal, nosil škatle,
meril platno, trak na vatlje;
letas kupi si graščino.
Naj gre pevec v daljno Kino,
še naprej se pot mu kaže,
naj si s tinto prste maže,
naj ljubezen si obeta
vneti lepega dekleta —
pevcu vedno sreča laže.

Vunder peti on ne jenja:
grab'te d'narje vkup gotove,
kupovajte si gradove,
v njih živete brez trpljenja!
Koder se nebo razpenja,
grad je pevca brez vratarja,
v njim zlatnina — čista zarja,
srebrnina — rosa trave,
s tim posestvam brez težave
on živi, vmrje brez d'narja.

(Dalje).

Nov naslov uredništva: Ljubljana, Kržičeva 6!

Po katoliškem, kulturnem in športnem svetu

Zanimive obletnice. Dne 18. septembra smo praznovali 70 letnico Janežičeve smrti. Anton Janežič je bil odličen slovenski preporoditelj na Koroškem. Znan je zlasti kot urednik prvega našega mesečnika Slovenski Glasnik, ki je izhajal od l. 1858.—1868. v Celovcu, in pri katerem so sodelovali naši najodličnejši kulturni delavci tiste dobe, kakor Stritar, Jurčič, Erjavec, Jenko, Levce in drugi. Dalje je Janežič znan kot soustanovitelj Mohorjeve družbe, ki še sedaj opravlja važno kulturno nalogo med slovenskim narodom, ko vsako leto pošilja med naš narod na stotisoče knjig. Končno si je stekel Janežič mnogo zaslug kot slovenski jezikoslovec, saj je njegova in Sketova slovenska slovnica veljala po slovenskih gimnazijah prav do najnovejših Breznikovih slovnice. — Dne 18. oktobra smo praznovali tudi 70-letnico Jenkove smrti. Gotovo je vsem našim fantom znan Simon Jenko kot pesnik Sorškega polja med Škofjo Loko, Kranjem in Medvodami, pa tudi kot pesnik znamenitih naših budnic, zlasti one: »Buči, morje Adrijansko!«. — 10. novembra pa bomo praznovali 120-letnico Zoisove smrti.

Baron Žiga Zois je bil eden izmed odličnih slovenskih preroditeljev, učitelj naših pesnikov in pisateljev, pa velikodušen podpiratelj naše književnosti na prelomu 18. in 19. stoletja. Zois nam je vzgojil prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika in si stekel še mnogo drugih pomembnih zaslug za slovensko književnost in naš narodni preporod.

Dvajsetletnica slovenskega vseučilišča. Letošnjo jesen praznuje ves slovenski narod eno izmed najznamenitejših svojih obletnic, dvajsetletnico ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. Dolga je bila doba bojev za slovensko vseučilišče v stari avstroogrski državi, a nade našega izobraženstva so se izpolnile šele v naši svobodni narodni državi Jugoslaviji. Z ustanovitvijo tega našega najvišjega znanstvenega zavoda je tesno povezano ime našega narodnega voditelja dr. Antona Korošca, pod čigar predsedstvom je ministrski svet v Beogradu dne 30. junija 1919 sprejel zakonski predlog glede ustanovitve ljubljanskega vseučilišča. Praznovanju znamenitega jubileja slovenskega vseučilišča se pridružujemo tudi mi.

Med člani fantovskih odsekov

MAVČIČE

Dovolite, g. urednik, da se oglasimo tudi mi, rojaki pesnika Simona Jenka, fantje iz Mavčič na Sorškem polju. Tudi mi nismo spali vse leto, ampak smo pridno delali in se udeleževali na vseh področjih.

Sodelovali smo pri prosv. društvu in pripravljali igre. Ta naša požrtvovalnost je dosegla višek, ko smo uprizorili mogočno božično dramo »Kralj z neba«. Ob nabito polni dvorani smo jo morali trikrat ponoviti. Odrsko delo smo zaključili z zelo uspelo telovadno akademijo in pokazali navdušenim gledalcem, kaj smo se naučili in kaj znamo.

Zopet pa smo se začeli z vso vnemo pripravljati na proslavo 20-letnice prosvetnega doma, ki je obenem tudi dan našega odseka. Povabili smo tudi vsa okoliška društva, ki

so se v polnem številu odzvala. Bilo je res nekaj veličastnega! V nedeljo 28. maja smo se vsi zbrali pred spomenikom pesnika Simona Jenka na Podreči, odkoder se je razvil veličasten sprevod krojev, narodnih noš, konjenikov in drugih prijateljev naših misli in dela v Mavčiče, na prostor, obdan z mlaji in venci, kjer se je vršila služba božja na prostem. To je opravil naš rojak profesor dr. Jenko. S prekrasnimi govori profesorja Fortuna, našega neumornega delavca dr. Jenka in brata Sušnika smo zaključili dopoldansko svečanost.

Popoldan smo priredili z udeležbo vseh okoliških društev zelo uspešno telovadno nastop. Največji uspeh pa je žela naša vzorna telovadna vrsta. Vso to lepo in uspelo prireditve smo zaključili s prosto zabavo.

Častno je tudi omeniti, da je obenem s

proslavo prosv. društva slavil naš povsod prvi in najbolj agilni član br. Jaka 20-letnico udeleževanja na odru; zato mu je kot našemu najboljšemu igralcu pri drami »Kralj z neba« bila podeljena ravno stota vloga.

Pa tudi v vročih poletnih mesecih nismo spali. Častno smo se udeležili tabora v Mariboru, obiskali marsikatero daljno prirediteljo, nismo pa manjkali na nobeni okoliški prireditvi. Vsi delamo prav pridno in se trudimo, da bi čimprej dobili prepotreben lastni prostor za odbojko, lahko atletiko in proste vaje.

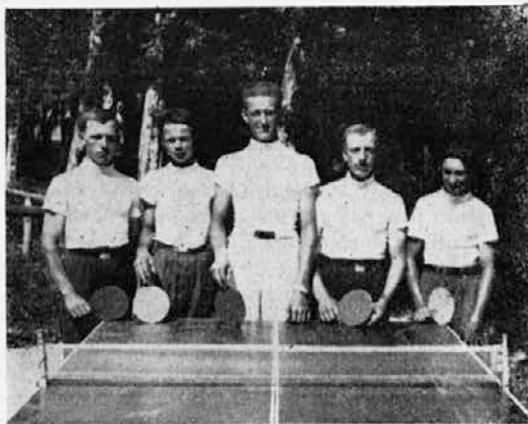
Ker pa marsikoga zanimajo tudi druge vrste športa, naj omenimo, da nekateri naši člani prav pridno gojijo namizni (table) tenis. Vse zimske večere, — in tudi sedaj — kadar ni bilo sestanka ali telovadbe, je bila dvorana polna igralcev in gledalcev tega lepega športa. Ker mnoge ta šport zelo zanima in veseli, so zraven nekateri res prav dobri talenti. Uspehi tudi tukaj ne zaostajajo. Po okoliških društvih, kjer se tudi že zanimajo za ta šport, smo dosedaj še vedno zmagovalci.

Na sliki vidite našo skupino najboljših junakov tega športa, ki tvorijo tako rekoč oddelek zase. Seveda pa pri tem ne zane-marjajo drugih dolžnosti. Tudi vsem drugim fantovskim odsekom, ki bi se zanimali za ta šport, naš odsek — oddelek namiznega tenisa — rad ustreže z vsemi pojasnili tega, pri nas tako priljubljenega športa. — Bog živi!

Juvančič Janez, načelnik.

LITIJA

Tam v ozki dolinici ob Savi živimo. Star, razmajan, lesen most veže oba brega. Na eni strani Gradec s svojo tovarno in delav-

Fantovski odsek Mavčiče: oddelek namiznega tenisa.

skimi kolonijami, na drugi strani trška Litija.

Prav v središču, nasproti cerkvice, stoji naš Dom. Kakor oče med otroki se dviga med majhnimi hišami. Poleg njega, tik ob Savi, je naše telovadišče. Kakor polotok moli v vodo, ta riviera Litije — naš ponos. Če ga zvečer gledaš z mosta, kadar je razsvetljeno, se ti zdi kakor ladja v pristanišču.

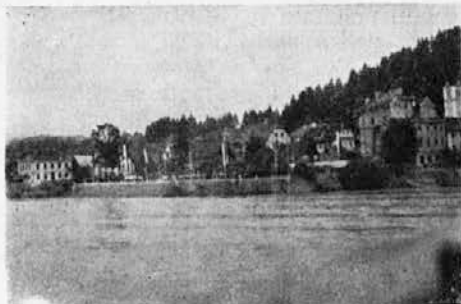
Tu stopa naša fantovska družina v tretje leto življenja. Tiho, skromno, a vendar vztrajno je naše delo. Naš delokrog je velik. Ustvariti katoliško družbo mož in fantov, prepojeno živega krščanstva, to je naš ideal — naš program.

Letošnje poletje nam je prineslo nenadomestljivo izgubo. Zapustil nas je naš duhovni vodja g. kaplan Ivan Pavlin. Žalostni smo bili, ko je odhajal, toda kaj smo z njim izgubili, razumemo šele danes. Kako pusta je dvorana! Nikjer ni tistega prijaznega, smehljajočega se, a vendar resnega obraza.

Fantovska družina v Litiji.

Z nastopa v Litiji.

Nikjer ni tiste tople, prijazne besede, ki jo je vedno našel za vsakega.

Velik, da, največji je Vaš delež pri vzgoji našega odseka. S svojo ljubeznijo in plemenitostjo ste zmagovali in osvajali. Naj Vam bo Bog plačnik, nesebični, plemeniti duhovnik! — Bog živi!

Ivan.

SV. JURIJ V SLOV. GORICAH

Dragi »Kres«! Danes prvič zapišem par vrstic. Naj zvedo vsi dragi čitatelji »Kresa«, da imamo tudi mi »jurjevski fantje« svoj odsek, ki se je ustanovil lani, avgusta meseca, s prizadevanjem našega g. kaplana Rada Juneša. Tudi mi smo se letos udeležili slovenjgoriškega maldinskega tabora pri Sv. Benediktu v Slov. goricah. Zjutraj smo se v nabito polnem avtu peljali skozi Sv. Lenart na Sv. Trojico pri Benediktu. Tam smo bili navdušeno sprejeti in smo šli takoj gledat benediški Ciril-Methodov dom. Tepeni pa nismo bili, čeprav pravijo, da so Dolenjci hudi. Pripravljamo se na postavitve Prosvetnega doma. Kamen in nekaj lesa je že pripravljenega. Spomladi, če Bog da in dobri ljudje seveda, bomo pričeli z zi-

davo. Da bomo tudi mi tu na severni meji imeli Dom, v katerem se bo vzgojevala mladina v katoliško-narodnem duhu, je skrajni čas in naša srčna želja. Če gospod urednik mojega dopisa ne vržejo v koš, se bom še kaj oglasil v našem fantovskem glasilu »Kresu«! — Bodite vsi prisrčno pozdravljeni! — Bog živi!

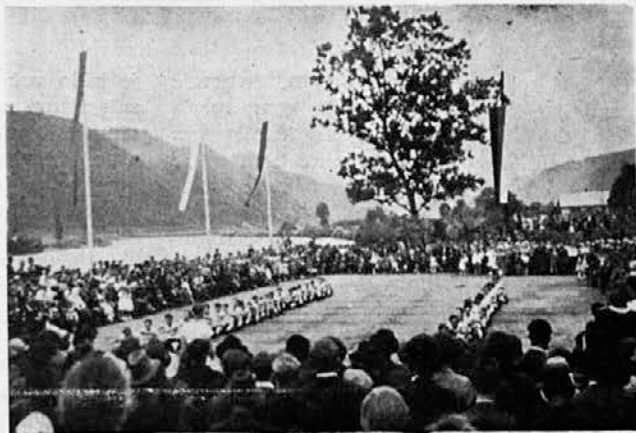
Ornik Franc.

PISMO IZ ČRNE GORE

Dovoli, dragi brat urednik, da se kot dolgoletni zvesti bralec »Kresa« oglasim v njem kot vojak v Podgorici, kjer po določbah ustave in zakona služim kralju in domovini.

Morda bom svoje organizacijske tovariše in prijatelje po širni domovini nekoliko presenetil, da se jim predstavim šele sedaj kot vojak. Toda dejstvo je, da sem v Podgorici, kjer služi mnogo slovenskih fantov. Opazujem to krševito deželo nekoliko bolj od blizu in primitivno ljudstvo junaškega črnogorskega naroda. Zemlja, po kateri tu doli hodim, je napojena s krvjo junakov, ki so se 500 let borili proti turškemu nasilju, da so svojemu narodu ohranili svobodo. Čudovit je ta narod po svojem junaštvu, kateremu je večstoletna borba s sovražnikom vtisnila poseben pečat hrabrosti. Podgorica, v kateri živim, je poleg Cetinja najvažnejše kulturno in gospodarsko središče Črne gore.

Mesto leži sredi rodovitne pokrajine, ki je od vseh strani zaprta z gorskimi grebeni, le južno-vzhodno je svet odprt; tam je izhod na bližnje znamenito Skadersko jezero, ki ga vidimo z bližnjega brda. Pogled na to veliko jezero je očarljiv. Človek ima vtis, da gleda na odprto morje. Podnebje je tu zelo južno, skoro afriško, zaradi česar vlada poleti strašna vročina. Vojaštvo se zaradi vročine vsako leto preseli približno za dva

Z nastopa v Litiji.

meseca na logorovanje v 54 km oddaljeno prijazno mesto Nikšić, kjer smo taborili tudi letos.

Kulturne prilike so razmeroma zadovoljive. Zlasti odkar obstoji Jugoslavija, se je marsikaj storilo v tem pogledu. Dokaz: krasna, nova državna gimnazija v Podgorici, da v Sloveniji nima primere. Po veri je prebivalstvo mešano, vendar pa je večina pravoslavne in muslimanske vere, le v vojašnici prevladujemo v veliki večini katoličani. Sicer pa vlada v duhovnem pogledu velika suša. Je prava misijonska dežela, kjer bi bilo treba vse krstiti. Da je za naše fante tudi tukaj mnogo nevarnosti v moralnem pogledu, se razume. Slovenskih fantov je okrog 200 v vojašnici, tako da imamo pri artileriji Slovenci v vseh edinicah večino. Za kratek čas pojemo slovenske pesmi, ki jih tukajšnji meščani prav radi poslušajo, zlasti kadar korakamo skozi mesto.

Toda pri vsem tem zanimivem življenju mi uhajajo misli v Slovenijo. Vsak trenutek bi rad vedel, kako živi in dela naša fantovska organizacija, ki sem ji posvetil toliko lepih ur v življenju. Upam, da bom ob povratku započeto delo nadaljeval z vso ljubeznijo, za sedaj pa želim vsem odsekom, zlasti pa zasavskemu okrožju, pri njihovem delu mnogo božjega blagoslova. — Bog živi!

Jožef Loboda,

FO Dol pri Ljubljani.

PISMO IZ BRAZILJE

Najprej Vas iskreno pozdravljam. Po dobroti naših sobratov sem dobil slučajno peto številko letošnjega letnika glasila ZFO. Pre-

biram in prebiram in — neverjetno. Spomini mi polete nazaj, daleč nazaj v one srečne čase, ko sem po Mariboru in zelenem Štajerju vodil svoje fante, svoje hrabre Orle. Mladinski tabori, bralna društva, Zlata doba, Mladost, vse se mi je začelo gibati pred očmi. Vstajati so začeli dragi tovariši in prijatelji, kakor Resman, Janko Kosser, Hohnjec, dr. Verstovšek, nadškof Jeglič, Jeločnik, Lovro Pogačnik, kanonik Šiška, korenjaki kmetske zveze in krščanske socialne zveze Toplak, Vesenjajk, Rajh, Škamlec in drugi. Drag, a vendar tako težak spomin, ker nikdar več ne bom mogel videti dragih mi oseb in se razveseljevati v njihovi družbi. Res je, da sem bil kratek čas podnačelnik orlovskega odseka in celó orlovske zveze za štajersko, in to s polnim srcem in mladostnim ognjem. Sedaj mi pač ostaja samo spomin in molitev za blagor teh junaških duš. Samo nekaj mi je zagrenilo pogled v Vaše glasilo: **kroj, ker tako zelo spominja na naše narodne valpte, biriče in mučitelje.** Drugače je vse izvrstno. Naš č. g. dr. Blatnik je tudi vmes. To se pravi, da je gibanje izvrstno, kajti kjer je gospod dr. Blatnik, je blizu tudi naš ljubljeni vladika dr. Rožman, ki pooseblja naš mili Korotan. Zelel bi si dobrotnika, ki mi spojni ostale številke. Najbolje pa bi bilo seveda, ako bi se mi posrečilo vrniti se v domovino. Tu je namreč za tuje zmerom slabše in naši v Sant Pavlu imajo velike težave zaradi dela. Šol in duhovnika nimajo in tudi ni dovoljeno pridigati v tujih jezikih. Zato si želim čimprejšnjega povratka v domovino. Vas in vse fante lepo pozdravlja!

Jože Šiška.

Novе knjige

Dijaški koledarček za leto 1940. Že osmič je vodstvo slovenskih dijaških kongregacij izdalo dijaški kongregacijski koledarček. Novi letnik ima zelo pestro vsebino in je urejen tako, da je predvsem primeren našim slovenskim študentom. V njem so poleg verskih, narodnih in državnih člankov tudi članki o lepem vedenju, o prvi pomoči, članki iz tehnike in končno številni podatki, ki predvsem služijo našemu dijaku kot vsakodnevni priručnik. Koledarček našim študentom, pa tudi izobraženejšim našim fantom prav toplo priporočamo.

Knjižice z Rakovnika. V zadnjem času

je izšlo več številčk knjižic, ki jih izdajajo salezijanci na Rakovniku v Ljubljani. Številka 130 ima naslov »Več sonca v življenje«. Obravnava posebno važno vprašanje veselja in vere in izzveni v misel, da je pravo veselje kristjanom zmerom dovoljeno, grešno veselje pa prepovedano. Številka 137 z naslovom »Prst božji« govori o bridkosti in trpljenju človeka na zemlji, zlasti v današnjem času, in izraza krščansko misel, da so sedanje razmere v mnogočem kazni za greh, a da trpljenje očiščuje dušo in množi naše zasluženje za nebesa. — V knjižici štev. 138, ki nosi naslov »Na brani-

ku«, obravnava pisec stališče Cerkve do najrazličnejših vprašanj javnega življenja. Knjižica je izredno potrebna v naših časih, ko padajo na Cerkev najrazličnejši neutemeljeni očitki. Zato bi jo moral prebrati vsak naš fant. — Štev. 139 nosi naslov »Bog in človek«. V nji pisatelj obravnava razmerje človeka do Boga in predvsem govori o velikih ljubezni božji do revnih ljudi. — Knjižica štev. 140 pa je posvečena našim ministrantom za njihovo sveto službo. Knjižica vsebuje vse mašne molitve, ki jih morajo znati božji strežniki, zraven tega pa ima še številna navodila, ki govorijo o ministrantovski službi. — Vse te knjižice so zelo važne in potrebne zlasti za naše kmečko in delavsko ljudstvo in jih zato tudi vsem našim bralcem kar najtopleje priporočamo.

Joža Lovrenčič, Sholar iz Trente. Ep iz 16. stoletja. Izdala Jugoslovanska knjigar-
na 1939. Naša slovenska zemlja je vsa pol-

na pravljic in pripovedk iz davnih časov. Te pravljice in pripovedke še v sedanji dobi marsikdaj slišite iz ust starih babic in dedov. Utegnejo pa postati tudi primerna snov, da jo obdela umetnik. Tako je tudi pesnik Joža Lovrenčič, doma iz zasedenega ozemlja zahodne slovenske zemlje, zagrabil tako pripovedko o sholarju iz Trente, kako se je zapisal hudiču in še neštete druge njegove zgodbe, pa je iz tega napisal najprej pred petnajstimi leti v »Domu in svetu« povest, sedaj pa je vso snov na novo predelal in jo izdal v posebni knjigi kot ep iz 16. stoletja. Delo je skušal v besedi in verzu čim najbolj približati naši slovenski narodni epiki. Sicer bo delo predvsem primerno za naše študente, a kot izredno bogato z narodnimi motivi jo bodo radi brali tudi naši fantje, kar jim najtopleje priporočamo. Se posebej pa jo priporočamo našim ljudskim knjižnicam po deželi. Knjiga stane 28 din.

F. J.

Urednikovi pomenki

A. P. v Osjeku. — Dragi! Pri vojakih služiš, pa te je zagrabilo domotožje po prelepi slovenski zemlji. Nič čudnega, če si to domotožje, ta svoja pristno doživeta čustva izlil v tri pesmi, ki si jih naslovil: »Ob Dravi«, »Požarni« in »Na grobu vojaka v tujini«. V vseh teh pesmicah je izraženo Tvoje plemenito čustvovanje domoljubnega značaja. Ali — kar si napisal na papir, še niso pesmi, ker jim manjka lepa, pravilna in dovršena zunanja oblika. Ni namreč dovolj za pesem, če v nji izliješ svoja resnično doživeta čustva, izliti jih je treba v lepi obliki, v pravilnem ritmu, stihu in rimah. Vsega tega pa Tvojim pesmim, žal, manjka. Premalo z zanimanjem si bral moje članke v letošnjem »Kresu« pod naslovom »Iz kraljestva lepote«. Večkrat jih boš moral vzeti v roke, če boš hotel, da bo katera od Tvojih pesmi zagledala beli dan vsaj v našem glasilu, če ne še kje drugje. Zdi se mi po vsem tem, da bi bilo bolje in pametnejše, če bi bil napisal lepe misli namesto v pesmi — rajši kot dopis, pa bi bil ta gotovo objavljen v

Kresu, kakor so bili doslej še vsi dopisi naših fantov od vojakov, o tem si se že lahko v teku leta dodobra prepričal. Torej prosim Te in vabim: sedi in napiši rajši lep in vsebinsko bogat dopis, da ga objavim v našem fantovskem glasilu!

F. Ž. v Novi Stifli. — Prejel sem Tvoj sestavek z naslovom »Življenje — sanje«. Prav lepe misli vsebuje ta sestavek, mnogo poučnega je v njem za naše fante, vendar še ni zrel za objavo, ker v izrazu še ni dovolj dodelan. Tudi ima isto napako, kakor sem jo že pri drugih Tvojih spisih našel, to je: prevelika sanjavost in črnoglednost se zrcali iz njega. Vendar pa ima pričujoče delo že nekaj več optimizma, malce že vodi v pravo življenjsko delo, v pravi krščanski optimizem. Čim bolj boš začel pisati v ti smeri, tem boljša dela bodo začela izhajati izpod Tvojega peresa. Otrsi zaduhlih se sanj, lepo in opravičeno pravi pesnik Oton Župancič. Morda nekoliko popravljen spis ob priliki objavim, ko mi bo to dopuščal prostor.

Najlepši Miklavžev večer boste imeli, če boste priredili DR. GRŽINČIČEVO spevoigro v treh dejanjih „MIKLAVŽ PRIHAJA“.

Naroča se v salezijanskem zavodu na Rakovniku v Ljubljani.
PARTITURA STANE DIN 50.—.

Največji slovenski pupilarno varni zavod
Mestna hranilnica
Ljubljanska

Stanje vlog   Din 420,000.000.--
Lastne rezerve   "   28,650.000.--
Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

Za vse obveze hranilnice jamči
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani

v last. palači ob Miklošičevi in Masarykovi c.
Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

HRANILNICA
DRAVSKE BANOVINE

Ljubljana — Kočevje — Maribor — Celje

Vloge obrestuje po najvišji obrestni meri

Cenena posojila daje na redno odplačevanje

Za njene vloge jamči **dravska banovina**